

גאווואלדיגע רעיונות

פרשת בשלח תשפ"ג, עלון מס' 470

צו קויפן איינער פון דער מחבר'ס ספרים, און באשטעלן אז עס זאל אנקומען ביי דיין טיר, ביטע שיק אן אימייל צו:

valt3285@gmail.com

אדער קענט איר קוקן ביי:

<https://amzn.to/3eyh5xP>

(וואו איר קענט אויך זעהן די באריכטן)

מיר פארשפרייטן הערליכע דברי תורה איבער דעם גלאָב

קאנאדע • טשילע • טשיינא • טשעכיי • ענגלאנד • פראַנקרייך • דייטשלאַנד • גיבראַלטאַר • האַלאַנד • בראזיל • ארגענטינע • עסטרייך • אויסטראַליע • בעלגיע • אונגארן • אינדיאַ • ארץ ישראל • איטאליע • מעקסיקא • פאנאמא • פוילן • רוסלאנד • דרום אפריקע • שווייץ • אוקריינא • פאראייניגטע אראבער עמיראטעס • ארצות הברית • ווענעזועלא

צו פארבינדן די טויזנטער ליינער און באקומען די גליונות בחינם, אָדער צו שיקן הערות אָדער תשובות, ביטע פארבינדט אייך מיט הרב יהושע אַלט YALT3285@GMAIL.COM

דער גליון ווערט געליינט אין זעקס קאנטינענטן און אין איבער פערציג לענדער ארום דער וועלט. לעילוי נשמת הרב שלום דובער בן הרב יצחק ז"ל והרב צבי בן הרב שמואל זאנוויל ז"ל

This newsletter can also be viewed at <https://bit.ly/3z9qF5E>.

דעם נוזלעטער קען מען אויך זען אויף אידיש ביי <https://bit.ly/38RvdTI>

Pour voir ou télécharger la version Française: <https://parshasheets.com/?s=Fascinating+Insights>.

אפשר לקרוא את עלון זה בעברית באתר: הורדות-עלונים/רעיונות-מדהימים-הורדות-עלונים/ <https://www.dirshu.co.il/category/>.
דער מחבר ערלויבט און שטיצט סיי ווער עס וויל פארשפרייטן דעם גליון צו דעם ציבור.

ליינדשאפטלעך מאַדנע

עס איז געווען אַ ישיבה וואָס האָט געווענטליך געהאַלטן זייער דינער השנתי אין פּרילינג. אָבער, די מעשה איז געשעהן אין א צייט פון אן עקאָנאָמישער קריזיס און דער ראש ישיבה האָט זיך געצווייפעלט מיט האַלטן די דינער, ווייל די געווענטליכע נדיבים וועלן אפשר נישט קענען באַטייליגן. אָבער איינער פון די רייכע שטיצער פון די ישיבה, מיט'ן נאָמען ר' אברהם, האָט זיך אַנטקעגנגעשטעלט און געזאָגט אַז דאָס יאָר דאַרף מען ספּעציעל האַלטן די דינער. ער האט ווייטער געזאָגט אז ער וועט דעקן די פּעהלענדיגע סכום געלט אלץ רעזולטאַט פון דעם דינער, וועלכע וועט אפשר נישט קענען דעקן די הוצאות ווייל מענטשן זענען יעצט זייער ענג מיט געלט און וועלן נישט קענען געבן אזוי ברייטהאַרציג ווי אלעמאַל. ביי די סעודה האט ר' אברהם גערעדט און דערמאנט די פאלגענדע הסבר פון הרב שלום שוואַדראַן ז"ל.

די משנה (גיטין צ.) שרייבט פארשידענע מיינונגען וועגן וואָספארא מין טאט פון א ווייב קען זיין גילטיג פאר איר צו באקומען א גט: בית הלל'ס מיינונג איז אז אפילו אויב זי האָט פשוט פארברענט זיין עסן (אפילו הקדיחה תבשילו) ער קען איר גט'ן. ווי אזוי קענען מיר דאס פאַרשטיין? וואס מאכט די משנה מער שווער צו פארשטיין איז אז בית הלל'ס מהלך המחשבה איז פארבונדן מיט חסד (חסד), מקיל זיין, און דאך לאזט מען דא א גט נאר ווייל א ווייב האט פארברענט די עסן?!

ברענען עסנוואַרג קען געשעהן ביי יעדעם איינעם (אין די שענסטע משפחות!). די שאלה איז ווי אזוי די ווייב רעאגירט. אויב זי א גוטע ווייב, וועט זי פאר זיך אוועקנעמען דעם פארברענטן טייל און געבן פאר איר מאן דעם געשמאַקסטן טייל. אָבער, אן אומגינסטיגע פרוי וועט צוטיילן די פארברענטע עסנוואַרג מיט איר מאן. נאך א ערגערע ווייב וועט געבן איר מאן די פארברענטע שפייז, און האלטן די גוטע חלק פאר זיך. בית הלל'ס מיינונג איז אז אויב זי פארברענט זיין עסן (הקדיחה תבשילו), הייסט עס אז זי האלט עס פאר אים און געבט אים נאר די פארברענטע חלק. דאס איז סיבה פון גט'ן, ווייל עס טוט ווייזן וואספארא מין שלום בית זיי האבן.

ר' אברהם האָט ערקלערט אז אזוי קען מען באקוקן דעם יעצטיגע סיטואַציע. עס זענען דא אידן וואס זאגן אז זייער פארמעגן בלייבט ביי זיי, און ח"ו געלט וואס געהערט צום באשעפער, פאר ישיבות און צדקה צוועקן, איז נישטא. זיי וועלן בשום אופן נישט שניידן צוריק אויף זייער באקוועמע לייפסטייל. נאך א דרגה אויבן איז ווי זיי צוטיילן די אָנווער: זיי שניידן זייער שטיצע צו די ישיבות און שולן און אויך אין זייער לייפסטייל. דערנאָך איז דער אָפטימאַל מדרגה ווי זיי נעמען אויף זיך די פולע אחריות פון די ישיבות און שול, נישט געקוקט אויף זייערע פארלוסטן.

בבלי און ירושלמי

הרב יעקב עמדת זצ"ל (זהרי יעב"ץ, עמוד 123) שרייבט, אז וועגן די הויכע מדרגה פונעם תלמוד ירושלמי און דאס אומגלויבליכע ליכט וואס שיינט דערפון האבן די הייליגע אמוראים, אונזערע חכמים, עס איבעגעשטעלט אין א שווערע שפראך, וואס האלט אפ דעם ציבור פון פארשטיין אירע טיפענישן. די שפראך פון די תלמוד בבלי איז קלאַר און צוטריטליך, אין קאנטראַסט צו דעם ירושלמי, וואָס איז גאַנץ אנדערש און כמעט אומפאַרשטענדליך. די סיבה פֿאַר דעם דערווייטערונג איז אז די תלמוד ירושלמי זאל זיין אומפארשטענדליך צו די אומות העולם און נישט ערליכע מענטשן זאלן קיין צוטריט נישט האבן צו זיין עשירות. ס'איז נישט קיין פראגע אז דאס איז געטוהן געווארן בכוונה און מיט גרויס חכמה, ווי אלע החלטות פון אונזערע הייליגע חכמים.

דער נציב זי"ע (העמק דבר, שמות לד:א) שילדערט די אונטערשיידן צווישן תלמוד בבלי און תלמוד ירושלמי. ער גלייכט דעם ירושלמי צו די ערשטע לוחות, וואָס מיר האבן באקומען איידער מיר האָבן געזינדיגט מיט חטא העגל. די קדושה פון דעם ערשטן איז געווען גרעסער פון דעם צווייטן. אויב דער ערשטער לוחות וואָלטן נישט געווארן צעבראכן, וואָלט געווען [רעלאַטיוו] גרינג אָנצוקומען צו פסקי הלכות און החלטות דורך לאַדזשיקאַל מיטלען און פאַרגלייך. אָבער, אַיינמאַל מיר האָבן געזינדיגט, איז פאַרלאנגט געווארן אַ גרעסערע מיה און אַנאַליסיס פון למוד התורה. פֿאַרדעם, זענען די צווייטע לוחות ענדערש אנגענומען. די דאָזיגע דיכאַטאָמיע איז עהנליך צו די צוויי סארטן סעריעס פון גמרא. די קדושה פון דעם תלמוד ירושלמי איז גרעסער ווי פון תלמוד בבלי, ווייל די אמוראים [וואָס האָבן עס צונויפגעשטעלט] זענען געווען פון פריער'דיגע דורות, און אזוי זענען זיי געווען נענטער צום אמת. צו דעם צוועק האָט דער פאַקט אז עס איז געווען צוזאַמענגעשטעלט אין ארץ ישראל דערהויבן דעם תלמוד ירושלמי אויף דער מדרגה פון די ערשטע לוחות.

א טאפעלטע תלמיד

איידער אליהו הנביא איז אַרויפגעגאַנגען צום הימל, האָט ער געזאָגט צו זיין תלמיד אלישע "בעט וואס איך זאָל טוהן פֿאַר דיר, איידער איך גיי אַוועק פון דיר". האט אלישע געענטפערט: "ויהי נא פי שנים ברוחך אלי," (זאל צוויי מאל אזוי פיל ווי דיין גייסט זיין מיין), "ד"ה צו זיין צוויי מאָל אזוי גרויס ווי דיר (מלכים ב, ב:ט).

א טיפערע באדייט אין אלישע'ס ווערטער איז די פאלגענדע. אלישע האט געזאגט אז ווען ער איז מיט זיין רבי'ן אליהו, פילט ער ווי עס זענען פארהאן צוויי רוחות - דער מענטש וואס ער איז און דער וואס ער ווייסט אז ער קען זיין. זיין רבי ציהט אים אויס און שטופט אים צו העכערע הויכקייטן. "ווען דו ביסט נישטאָ רבי, ווער וועט מיר דערמאָנען ווי גרויס איך קען ווערן?"

דאָס איז א באווייזונג פון די שייכות צווישן א רבי און א תלמיד. ווען א תלמיד איז מיט זיין רבי, ער זאָל שפירן ווי עס איז פארהאן דער מענטש וואס ער איז און אויך דער מענטש וואס ער קען ווערן אויב ער מאַקסאַמיזט זיין פאַטענציעל. א רבי שלעפט זיינע תלמידים און שטופט זיי צו העכערע הויכקייטן. א תלמיד זאָל פילן וועגן זיין רבי'ן, "ווען דו ביסט נישטאָ רבי, ווער וועט מיר דערמאָנען ווי גרויס איך קען ווערן?"

ר' אלט זכה ללמוד תחת הרה"ג מרדכי פרידלענדער זצ"ל והוסמך לרבנות על ידי הרה"ג זלמן נחמיה גולדברג זצ"ל. ר' אלט הוציא ארבעה ספרים במגוון נושאים בעניני יהדות ומחשבת ישראל. כתביו מופיעים באנגלית, אידיש, עברית, גרמנית וצרפתית.